

Vergaderjaar 2022–2023

22 112

Nieuwe Commissievoorstellen en initiatieven van de lidstaten van de Europese Unie

Nr. 3674

VERSLAG VAN EEN SCHRIFTELIJK OVERLEG

Vastgesteld 12 mei 2023

De vaste commissie voor Economische Zaken en Klimaat heeft een aantal vragen en opmerkingen voorgelegd aan de Minister voor Klimaat en Energie over de brief van 6 maart 2023 over de kabinetsreactie op de EU-consultatie over de EU-elektriciteitsmarkt (Kamerstuk 22 112, nr. 3628).

De vragen en opmerkingen zijn op 24 maart 2023 aan de Minister voor Klimaat en Energie voorgelegd. Bij brief van 10 mei 2023 zijn de vragen beantwoord.

De voorzitter van de commissie,
Valstar

De adjunct-griffier van de commissie,
Reinders

Inhoudsopgave

I	Vragen en opmerkingen vanuit de fracties	2
II	Antwoord / Reactie van de Minister	3

I Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

Vragen en opmerkingen van de leden van de VVD-fractie-fractie

De leden van de VVD-fractie hebben kennisgenomen van de inbreng van de kabinetsreactie op de publieke consultatie van de Europese Commissie inzake de hervorming van de EU-elektriciteitsmarkt. De leden van de VVD-fractie kunnen op hoofdlijnen de inzet van het kabinet steunen, maar hebben hier nog wel enkele vragen over.

De leden van de VVD-fractie vinden het belangrijk dat er wordt ingezet op versterkte consumentenbescherming op de elektriciteitsmarkt. De leden van de VVD-fractie vinden het dan ook positief om te zien dat het kabinet pleit voor een informatieplicht voor leveranciers tegenover de consument bij contracten op basis van een dynamische elektriciteitsprijs en de verplichting om, naast een dynamisch contract, ook een contract met vaste tarieven voor bepaalde tijd aan te bieden. Hoe staan andere lidstaten hier tegenover, steunen zij deze voorstellen? Welke voorstellen liggen er verder nog op tafel?

De leden van de VVD-fractie vinden het belangrijk dat inzichtelijk wordt gemaakt wat de impact van de hervorming zal zijn voor Nederlandse huishoudens, het midden- en kleinbedrijf (mkb) en de industrie. Wordt hier al aan gewerkt door het kabinet? Denkt het kabinet binnen de Europese Unie voldoende steun te kunnen vergaren voor het uitvoeren van impact assessments alvorens ingrijpende maatregelen worden genomen?

De leden van de VVD-fractie hechten aan goede interconnectiviteit op de elektriciteitsmarkt. Grensoverschrijdende netwerkverbindingen bevorderen de uitwisseling van elektriciteit. Tevens draagt dit bij aan de leveringszekerheid en leidt het tot lagere systeemkosten. Hoe wordt interconnectiviteit in het voorstel bevorderd? Hoe wordt er gewaarborgd dat elektriciteitsmarkten van verschillende lidstaten op elkaar zijn afgestemd? Ziet het kabinet op dit aspect zich knelpunten voordoen in de toekomst? Daarnaast zijn de leden van de VVD-fractie benieuwd naar de mogelijkheden voor capaciteitsmechanismen op de hervormde elektriciteitsmarkt. Hoe wordt dit meegenomen in het huidige voorstel? Hoe wordt ervoor gezorgd dat regelbaar vermogen ook in een duurzame energiemarkt wordt geborgd?

Tot slot hebben de leden van de VVD-fractie nog enkele vragen over de lange termijnmarkten. De termijnmarkten spelen een belangrijke rol in het meerjarig vastleggen van prijzen en dus het aanbieden van vaste contracten. Hoe zal dit op de hervormde elektriciteitsmarkt meer worden beloond? Hoe staan andere lidstaten hier tegenover?

Vragen en opmerkingen van de leden van de CDA-fractie

De leden van de CDA-fractie hebben kennisgenomen van de Kabinetsreactie op de EU-consultatie over de EU-elektriciteitsmarkt en hebben daarover op dit moment geen vragen.

Vragen en opmerkingen van de leden van de SP-fractie

De leden van de SP-fractie hebben kennisgenomen van de stukken over de Kabinetsreactie op de EU-consultatie over de EU-elektriciteitsmarkt en hebben hierover geen verdere vragen of opmerkingen.

Vragen en opmerkingen van de leden van de ChristenUnie-fractie

De leden van de ChristenUnie-fractie hebben kennisgenomen van de onderliggende stukken en hebben hierover op dit moment geen vragen.

Vragen en opmerkingen van de leden van de Volt-fractie

De leden van de Volt-fractie hebben kennisgenomen van de onderliggende stukken en hebben hierover op dit moment geen vragen.

Vragen en opmerkingen van het lid van de BBB-fractie

Het lid van de BBB-fractie heeft kennisgenomen van de brief van de regering betreffende de Kabinetsreactie op de EU-consultatie over de EU-elektriciteitsmarkt. Het lid van de fractie BBB heeft nog wel een vraag.

Het lid van de BBB-fractie leest in de bijgevoegde onepager consultation dat «consumers should be free to choose the level of exposure to volatility that suits their preferences, which requires the availability of different types of contracts». Het lid van de BBB vindt het belangrijk dat er een veilige en goedkope elektriciteitsmarkt is. Ook vindt het lid van de BBB-fractie het belangrijk dat toegang tot deze markt gemakkelijk en gebruiksvriendelijk is. Hoe gaat Nederland ervoor zorgen dat gemakkelijk gebruik/toegang en gebruiksvriendelijkheid van de Europese elektriciteitsmarkt, ook in het licht van de vrijheid voor consumenten om te kiezen hoeveel blootstelling zij hebben aan volatiliteit, geborgd is?

II Antwoord / reactie van de Minister

Vragen en opmerkingen van de leden van de VVD-fractie-fractie

De leden van de VVD-fractie vinden het belangrijk dat er wordt ingezet op versterkte consumentenbescherming op de elektriciteitsmarkt. De leden van de VVD-fractie vinden het dan ook positief om te zien dat het kabinet pleit voor een informatieplicht voor leveranciers tegenover de consument bij contracten op basis van een dynamische elektriciteitsprijs en de verplichting om, naast een dynamisch contract, ook een contract met vaste tarieven voor bepaalde tijd aan te bieden. Hoe staan andere lidstaten hier tegenover, steunen zij deze voorstellen? Welke voorstellen liggen er verder nog op tafel?

Antwoord:

Voor zover de officiële positie van andere lidstaten al bekend is lijken deze, net als Nederland, overwegend positief te zijn over de voorstellen die gedaan zijn met betrekking tot een informatieplicht voor leveranciers en de verplichting voor energieleveranciers met meer dan 200.000 klanten om naast dynamische ook vaste contracten aan te bieden. Naast de hierboven genoemde voorstellen heeft de Europese Commissie andere voorstellen gedaan voor consumentenbescherming. Voor nadere toelichting en de kabinetspositie op deze voorstellen verwijs ik u graag naar het fiche: Verordening ter verbetering van het EU elektriciteitsmarkt-ontwerp (Kamerstuk 22 112, nr. 3665) die uw kamer op 21 april heeft ontvangen.

De leden van de VVD-fractie vinden het belangrijk dat inzichtelijk wordt gemaakt wat de impact van de hervorming zal zijn voor Nederlandse huishoudens, het midden- en kleinbedrijf (mkb) en de industrie. Wordt hier al aan gewerkt door het kabinet? Denkt het kabinet binnen de Europese Unie voldoende steun te kunnen vergaren voor het uitvoeren van impact assessments alvorens ingrijpende maatregelen worden genomen?

Antwoord:

Over de verschillende voorstellen van de Europese Commissie heeft het kabinet veelvuldig contact met de verschillende belanghebbenden bij deze voorstellen, zodat kennisgenomen kan worden van eventuele aandachtspunten.

Bij de voorstellen van de Europese Commissie is geen impact assessment uitgevoerd. Dit wordt door het kabinet betreurd. Wel is er een Staff Working Document bij de voorstellen meegezonden waarin wordt ingegaan op mogelijke effecten van de verschillende voorstellen van de Europese Commissie in het pakket, zie hiervoor ook het fiche: Verordening ter verbetering van het EU elektriciteitsmarktontwerp (Kamerstuk 22 112, nr. 3665).

De leden van de VVD-fractie hechten aan goede interconnectiviteit op de elektriciteitsmarkt. Grensoverschrijdende netwerkverbindingen bevorderen de uitwisseling van elektriciteit. Tevens draagt dit bij aan de leveringszekerheid en leidt het tot lagere systeemkosten. Hoe wordt interconnectiviteit in het voorstel bevorderd? Hoe wordt er gewaarborgd dat elektriciteitsmarkten van verschillende lidstaten op elkaar zijn afgestemd? Ziet het kabinet op dit aspect zich knelpunten voordoen in de toekomst?

Antwoord:

Het kabinet deelt het belang van integratie van de Europese elektriciteitsmarkt. Door integratie, waar interconnectiecapaciteit aan bijdraagt wordt het elektriciteitssysteem robuuster, neemt de Europese welvaart toe, en vangen landen samen eventuele prijsschokken op. In het voorstel tot verbetering van de Elektriciteitsmarkt stelt de Europese Commissie voor om grensoverschrijdende handel dichterbij het moment van levering mogelijk te maken. Het kabinet ziet dit als een positieve stap, omdat dit kan bijdragen aan meer kostenefficiënte inzet van productiemiddelen in de EU. Het voorstel bevat tevens een verplichting voor lidstaten om regelmatig onderzoek te doen naar de te verwachten flexibiliteitsbehoefte van het elektriciteitssysteem. Het Kabinet acht het van belang dat daarbij ook de meerwaarde van interconnectie wordt meegenomen.

Gezien de hoge mate van verbondenheid van de Europese elektriciteitsmarkt is voldoende afstemming tussen lidstaten van groot belang. Hiervoor is Nederland in meerdere fora actief, zoals het Pentlateraal Energie Forum, het Noordzee-samenwerkingsverband, maar ook de (Europese) Elektriciteit Coördinatie Groep (Electricity Coordination Group). In deze fora wisselen (Noordwest-) Europese landen informatie uit en coördineren zij maatregelen inzake elektriciteitsbeleid met grensoverschrijdende gevolgen.

Daarnaast zijn de leden van de VVD-fractie benieuwd naar de mogelijkheden voor capaciteitsmechanismen op de hervormde elektriciteitsmarkt. Hoe wordt dit meegenomen in het huidige voorstel? Hoe wordt ervoor gezorgd dat regelbaar vermogen ook in een duurzame energiemarkt wordt geborgd?

Antwoord:

In de voorstellen van de Europese Commissie voor de hervorming van de Europese Elektriciteitsmarkt worden geen voorstellen gedaan die expliciet betrekking hebben op capaciteitsmechanismen. Wel worden meerdere voorstellen gedaan ter bevordering van de flexibiliteit binnen het elektriciteit systeem. Regelbaar vermogen is een vorm van flexibiliteit naar opslag, vraagresponse en interconnectie. Voor een nadere toelichting en de kabinetspositie op deze voorstellen verwijs ik u graag naar het fiche: Verordening ter verbetering van het EU elektriciteitsmarktontwerp (Kamerstuk 22 112, nr. 3665).

Tot slot hebben de leden van de VVD-fractie nog enkele vragen over de lange termijnmarkten. De termijnmarkten spelen een belangrijke rol in het meerjarig vastleggen van prijzen en dus het aanbieden van vaste contracten. Hoe zal dit op de hervormde elektriciteitsmarkt meer worden beloofd? Hoe staan andere lidstaten hier tegenover?

Antwoord:

De Europese Commissie heeft meerdere voorstellen gedaan om de lange termijnmarkten te versterken. Zo heeft het voorstellen gedaan om stroomafnameovereenkomsten (of: power purchase agreement – PPA) te bevorderen door middel van (staatsgesteunde) garantieregelingen voor financieel gezonde afnemers die nu geen toegang hebben tot de PPA-markt. Daarnaast dienen lidstaten te overwegen om door middel van aanbestedingscriteria van hernieuwbare energieprojecten de toegang tot de PPA-markt te stimuleren voor afnemers die nu moeilijk toegang hiertoe hebben. Ook heeft de Europese Commissie voorstellen gedaan om de liquiditeit op de Europese termijnmarkten te vergroten door het instellen van zogeheten Virtual Hubs.

De officiële positie van de andere lidstaten, voor zover bekend, is in het algemeen positief over voorstellen voor het versterken van de lange termijn markten. Al worden bij de verschillende voorstellen wel kanttekeningen geplaatst met betrekking tot de uitvoerbaarheid en wenselijkheid van overheidsbetrokkenheid bij (staatsgesteunde) garantieregelingen voor financieel gezonde afnemers die nu geen toegang hebben tot de PPA-markt. Bij het voorstel voor het instellen van Virtual Hubs is de positie van andere lidstaten verdeeld, omdat voor hen nog niet geheel duidelijk is of het effect van het voorstel positief of negatief is op de liquiditeit van de lange termijnmarkt. Voor het nadere toelichting en de kabinetspositie op voorstellen wat betreft de lange termijn markt verwijs ik u graag naar het fiche: Verordening ter verbetering van het EU elektriciteitsmarktontwerp (Kamerstuk 22 112, nr. 3665).

Vragen en opmerkingen van het lid van de BBB-fractie

Het lid van de BBB-fractie leest in de bijgevoegde onepager consultation dat «consumers should be free to choose the level of exposure to volatility that suits their preferences, which requires the availability of different types of contracts». Het lid van de BBB vindt het belangrijk dat er een veilige en goedkope elektriciteitsmarkt is. Ook vindt het lid van de BBB-fractie het belangrijk dat toegang tot deze markt gemakkelijk en gebruiksvriendelijk is. Hoe gaat Nederland ervoor zorgen dat gemakkelijk gebruik/toegang en gebruiksvriendelijkheid van de Europese elektriciteitsmarkt, ook in het licht van de vrijheid voor consumenten om te kiezen hoeveel blootstelling zij hebben aan volatiliteit, geborgd is?

Antwoord:

De Europese Commissie heeft meerdere voorstellen gedaan om de positie van de consument op de elektriciteitsmarkt te versterken. Nieuw is dat er,

naast de verplichting tot het aanbieden van dynamische contracten, een verplichting opgenomen is in het voorstel over het aanbieden van vaste contracten. Ook heeft de Europese Commissie voorstellen gedaan om de informatievoorziening richting consumenten te verbeteren en transparanter te maken. Het kabinet is positief over deze voorstellen. Ook doet de Europese Commissie verschillende voorstellen voor het instellen van noodleveranciers en afsluitbescherming voor kwetsbare consumenten. Het kabinet is in principe positief over deze voorstellen, maar vindt nationale flexibiliteit bij de implementatie bij de maatregelen van groot belang. De achterliggende beleidsdoelstellingen worden gedeeld en zijn in Nederland ook al geborgd via het huidige regime voor continuïteit van levering en het afsluitbeleid voor alle kleinverbruikers. Voor nadere toelichting en de kabinetspositie op de voorstellen met betrekking tot consumentenbescherming verwijs ik u graag naar het fiche: Verordening ter verbetering van het EU elektriciteitsmarktontwerp (Kamerstuk 22 112, nr. 3665).